
THE IMPORTANCE OF LISTENING TO MUSIC IN GENERAL CLASSES FOR THE DEVELOPMENT OF CHILDREN'S MUSICALITY

Indira Meskic

University of Zenica Faculty of Philosophy Indira.meskic@gmail.com

Abstract: Music is a term used to describe an art form whose medium is sound organized either according to a specific plan or without a plan. Hence, music is the art of creating and combining sounds which expresses physiological reactions and formal conventions, thus providing emotional and sensory stimulus for the person who is listening. Musicality refers to a child's emotional, cognitive and voluntary reactions to music. Modern primary schools should serve as an educational institution where a child will be able to achieve various goals that emphasize the importance of culture and cultural content. Music classes play an important role in developing a child's multilateral, culturally and socially aware personality which demonstrates well-developed characteristics of a multilateral young person. Music classes, alongside with other subjects, has a significant impact on the development of a personality in children aged 6-11. Hence, the aims of music classes are defined in accordance with the aforementioned result in development: familiarizing a child with local and foreign works of music (theoretically and by listening to the compositions). Achieving this goal means stimulating and developing musicality, interests, positive attitudes, habits and needs for music, thus significantly enriching a child's emotional life and contributing to their general cultural and aesthetic development. Listening to music not only develops child's musicality, but it also develops several other musical as well as non-musical skills such as: hearing, verbal expression, revealing suppressed emotions, acquiring foreign languages and so on. Listening to music improves memory, problem-solving and judging skills, concentration and so on. It also encompasses the development of a child's social component, which means that they are able to solve problems working in groups and competing against one another in order to encourage participation and reward system. The analysis of the General Classes Curriculum may lead to a conclusion that that music classes often encompasses other classes as well (in addition to listening to music, children also sing, play, learn about composers and musical instruments as well as other elements of musical theory). It is very important to mention that listening to music may help some children express their troubles or problems they are in by means of literary or art work. This often happens when a child gets an emotional reaction to a composition, and the correlation of music classes with other classes, such as art or language classes, may also be helpful. Teachers, aware of the "healing power of music", often play music for children before a written or oral test etc. Children often choose the composition they will listen to (or sing) themselves, which helps them relax. Another important aspect of listening to music is that it helps children develop the aesthetic component of their personality, which is one of the most important aims of music classes at all educational levels.

Keywords: music, general classes, listening to music

SLUŠANJE MUZIKE (ULOGA I ZNAČAJ) U RAZVOJU DJEČIJE MUZIKALNOSTI U RAZREDNOJ NASTAVI

Indira Meškić

Univerzitet u Zenici, Filozofski fakultet indira.meskic@gmail.com

Abstrakt: Muzika je pojam koji označava vrstu umjetnosti koja kao medij koristi ton, organizovan ili prema određenom planu ili bez njega. Muzika je, dakle, umjetnost stvaranja i kombinovanja zvukova koji, prema zakonima fizike, reakcije fiziološkog karaktera i formalnih konvencija izražava i podstiče osjetilni i emotivni stimulans osobe do koje dopire. Muzikalnost obuhvata emotivno, voljno i kognitivno reagovanje djeteta na muziku. Savremena osnovna škola treba da obnaša funkciju obrazovne institucije u kojoj će dijete ostvarivati različite ciljeve, među kojima je kultura, odnosno predmeti koji promiču taj sadržaj, veoma važna. Muzička kultura jeste integralni dio formiranja svestrane kulturno – socijalne ličnosti, odnosno ličnosti djeteta sa što više razvijem komponentama svestrane male/mlade osobe. Nastava muzičke kulture, uz ostale predmete, značajno utječe na razvoj ličnosti djeteta uzrasta od 6 do 11 godina. Ka tom rezultatu je i formiran cilj nastave muzičke kulture: upoznavanje (slušno i govorom) sa vrijednim muzičkim djelima (domaćim i stranim), putem kojih se kod djece pobuđuje, podstiče i razvija muzikalnost, interesi, doživljaji, pozitivni stavovi, navika i potreba za muzikom, te se emocionalni život djeteta značajno obogaćuje i doprinosi općem kulturnom i estetskom razvoju djeteta. Razvijanjem dječije muzikalnosti putem slušanja muzike razvijamo i niz drugih muzičkih i ne muzičkih sposobnosti djeteta: sluh, verbalno izražavanje, otkrivanje potisnutih emocija, učenje stranih jezika. Slušanjem muzike se poboljšava pamćenje, rješavanje problema, rasuđivanje, koncentracija. Slušanje muzike uključuje i razvoj socijalne komponente kod djece,

moгу rješavati pitanja podjelom u grupe, takmičenjem u cilju podsticanja njihove aktivnosti i nagrade za nju. Ako analiziramo Nastavni plan i program za učenike razredne nastave možemo doći i do zaključka da ovo muzičko predmetno područje vrlo često ujedinjuje i sva ostala (uz slušanje, djeca i pjevaju, sviraju ,uče o kompozitoru, muzičkim instrumentima i mnogim elementima muzičke teorije). Važno je napomenuti da slušanje muzike vrlo često,kod djece koja emocionalno dožive slušanu kompoziciju, u korelaciji sa drugim predmeta – likovna kultura, nastava maternjeg jezika, mogu dovesti do toga da djeca putem slušanog djela likovnim ili pisanim radovima ukažu na problem u kojem se trenutno nalaze, a nije vidljiv tokom nastavnog procesa. Takođe je vrlo često prisutno u praksi da učitelji, poznavajući „moć muzike“ djeci organizuju slušanje muzike prije nekog testa, ispitivanja i slično. Na taj način se djeca opuste, najčešće sami biraju kompoziciju koju će slušati (ili pjevati). I ono što je važno, ali ništa manje od navedenog jeste da slušanjem muzike djeca razvijaju estetsku komponentu ličnosti,što i jeste jedan od navažnijih ciljeva muzičke kulture na svim nivoima onrazovanja uopće. Ključne riječi: muzika, razredna nastava, slušanje muzike.

UVOD

Slušanje muzike jeste jedno od muzičkih predmetnih područja, ili sadržaja, koji djeca mlađeg školskog uzrasta trebaju usvojiti u okviru Nastavnog plana i programa osnovnog devetotogodišnjeg školovanja, uz pjevanje i sviranje, muzičke igre, brojalice i dječije muzičko stvaralaštvo.Potrebno je naglasiti da se dječije muzičko stvaralaštvo u atkualnom NPP ne navodi kao posebno područje jer se u prethodna četiri navedena područja/muzička sadržaja nalazi , u okviru pripreme, realizacij e i daljnje aktivnosti potpuna realizacija dječijeg stvaralaštva, koje je zapravo polazište i cilj svih prethodno navedenih muzičkih sadržaja. Ako navedemo kao definiciju muzičkog vaspitanja u užem smislu (Ferović,1998) kao plansko i sistematsko uticanje na ličnost u smislu razvoja muzičkog senzibiliteta, aktiviranja muzičkih interesa i artikulisanja sposobnosti budućih amatera i muzičke publike – konzumenata muzičke kulture možemo konstatovati da je slušanje muzike izuzetno pogodno područje, kako sadržajno, tako i pedagoški i metodički, ka realizaciji jednog od najvažnijih ciljeva nastave Muzičke kulture – zavoljeti muziku i učiniti je neizostavnim dijelom svojih kulturnih, duhovnih i drugih potreba.

SLUŠANJE MUZIKE

Slušanjem muzike djeca upoznaju najznačajnija djela domaće i svjetske .kulturne baštine.Slušanje muzike uključuje djelovanje na intelekt, osjećanja i fantaziju/maštu. Osnovni predušlov za doživljaj muzičkog djela jeste,uz sve sposobnosti koje razvijaju ostali muzički sadržaji i aktivnosti, emocionalno, analitičko kreativno slušanje. Emocionalno slušanje podrazumijeva psihičku i fizičku opuštenost usmjerenu na doživljaj muzičkog djela. Tome može prethoditi adekvatna priprema koja će učenicima donijeti određene informacije,ali samo u cilju interesa za slušanje. Zatim slijedi razgovor o doživljaju odslušanog djela, a sve u culju razvoja, prvenstveno, estetske komponente ličnosti. Analitičko slušanje djela podrazumijeva analizu,u skladu sa didaktičkim principom primjerenosti dobi/uzrastu učenika: stilski muzički periodi i njihove karakteristike, kompozitori, muzičke forme, instrumenti, kao i pojmovi i termini vezani za osnovnu teoriju muzike (brzina i jačina izvođenja, način izvođenja i sl.). Ono što je u savremenoj školskoj praksi neophodno jeste da, pošto učitelj/učiteljica poznaju muzička djela za slušanje (naziv,ime kompozitora, formu u kojoj je djelo napisano, način izvođenja) se pri prvom susretu sa kompozicijom ne otkrije njen naziv, nego da ga učenici nakon slušanja, uz razgovor i impresije sami pokušaju „otkriti“i tek nakon toga dobiti adekvatne informacije o slušanom djelu. Takođe je bitno da prvo slušanje muzičkog djela bude bez bilo kakvih zadataka. Nije zanemarljivo da je dobra priprema prije slušanja djela veoma značajna. Princip interesa je neuobičajeno često kao eho u nastavi muzičke kulture – buđenje interesa za slušanje muzičkog djela, a poslije jačanje interesa za bilo koji muzički sadržaj. Krajnji cilj jeste da učenici zavole ponuđene muzičke sadržaje, da ih žele slušati. Ono što je veoma pozitivno jeste da i učitelji, a i učenici imaju priliku da uz kvalitetno korištenje medija slušanje muzike obogate,učine sadržajnijim i interesantnijim. Medijska kultura se i u ranijim vremenima vezala za slušanje muzike, sada se uz stručnu saradnju učitelja zaista može u pedagoškom i metodičkom smislu dovesti do izuzetne razine.

SLUŠANJE MUZIKE U KORELACIJI SA DRUGIM PREDMETIMA

U nekoj, adekvatnoj, relaciji/korelaciji sa ostalim muzičkim sadržajima mnoge su studije pokazale da je slušanje muzike jedno od najsveoubuhvatnijih muzičkih područja / sadržaja, jer uključuje muzičku pismenost, muzikalnost, saznanja o muzičkim formama, kompozitorima, instrumentima, instrumentalizaciji u vidu aranžmana. Bez obzira koliko sve to djelovalo složeno, cilj nastave muzičke kulture mlađeg školskog uzrasta jeste, u suštini jedostavan: da učenici zavole muziku, da im ta umjetnost postane sastavni dio života.

Ono što je specifično, i gotovo uvijek vezano za muzičku umjetnost, jeste korelacija sa drugim naukama, oblastima, kako god oni formulisani bili.

Slušanje muzike, u principu neobaveznog naziva kompozicije (pa često kao imperativ) izuzetno uspješno se povezuje sa likovnim stvaralaštvom (autorica ovog rada je imala priliku da vidi rezultat odslušane kompozicije na rad učenice koja je tom prilikom pokazala osjećaje koje nije ranije iznosila, a koji su zahtijevali i stručnu pomoć školskog psihologa).

Naravno, izuzetno je korisno i efikasno doživljaj odslušane kompozicije izraziti riječima u oisanoj formi, te na taj način obogaćuju znanje jezika kojim govore, kao i sopstveni emocionalni svijet. Nerijetko se dešava da učitelji pribjegavaju slušanju muzike na samom početku časa i nekih drugih predmeta, naročito ako su u pitanju izrade kontrolnih radova ili testova, koji za učenike vrlo često predstavljaju stresne situacije, a slušanje omiljenog muzičkog djela im može pomoći u oslobađanju od stresa.

Neke od muzičkih kompozicija se mogu koristiti, u različitim muzičkim žanrovima, za učenje matematike, historije, drugih/stranih jezika itd.

ZAKLJUČAK

Slušanjem muzike učenici mlađeg školskog uzrasta upoznaju i analiziraju najznačajnija djela svjetske i domaće muzičke kulturne baštine. Slušanje muzike predstavlja kognitivni, voljni i emocionalni angažman djeteta, dakle intelektualno, osjećajno, voljno i maštovito djelovanje djeteta. U okviru slušanja djela muzičke umjetnosti dijete prolazi kroz, uz stručno i nenametljivo vodstvo učiteljice/učitelja, auditivno, emocionalno, analitičko i kreativno slušanje. Najvažniji je princip doživljaja i interesa za muzičko djelo, a učiteljica/učitelj je tu da u skladu sa interesom izgradi estesku komponentu ličnosti.

Muzička umjetnost, muzičke nauke, bez obzira ko o njihovim vrijednostima u okviru nekog sadržaja pisao, neupitno pružaju, svojim sadržajem, velike, a samim tim i neistražene, mogućnosti upotrebe u drugim naučnim oblastima.

LITERATURA

- [1] Burić, A.: Priručnik iz metodike nastave muzičke kulture, Mostar, 2006. g.
- [2] Ferović, S.: Muzička/glabena kultura – priručnik za učitelje/nastavnike razredne nastave za I, II, III razred osnovne škole, Sarajevo Publishing, 2004, 2005 i 2006. g.
- [3] Ferović, S., Meškić, I.: Udžbenik za I, II, III razred devetogodišnje osnovne škole, Sarajevo, Sarajevo Publishing, 2011. g.
- [4] Ferović, S.: Didaktičko-metodička uputstva za upoznavanje muzičke baštine Sarajevo, BiH, ŠUMI DISK 1998. g.